

SLAVNOST ZMRTVÝCHVSTÁNÍ PÁNĚ

Jestliže Hod Boží vánoční (Slavnost Narození Páně) může připadnout na kterýkoliv den v týdnu, Slavnost Zmrtvýchvstání Páně, lidově zvaná Hod Boží velikonoční (a stejně pak za 50 dní Hod Boží svatodušní - Slavnost Soslání Ducha svatého), připadá každoročně na neděli, neboť, dle tehdejšího židovského počítání, se tento zázrak stal brzy ráno "první den po sobotě", tedy v neděli. A tak také každá neděle roku je radostnou připomínkou Kristova vzkříšení, je "dnem Páně". Boží hod velikonoční je největším svátkem liturgického roku, ne tedy, jak se může někdo domnívat, že to jsou Vánoce a to zřejmě proto, že "tichá noc, svatá noc" vánoční se hlouběji zapsala do lidských srdcí. Skutečnost Zmrtvýchvstání Páně je totiž tím pravým základem naší křesťanské víry. Proto také svatý Pavel napsal Korint'ánům: "...jestliže Kristus nevstal, prázdne je naše kázání, prázdna je vaše víra... nevstal-li Kristus, vaše víra nemá cenu... Ale Kristus z mrtvých vstal, a to jakožto první z těch, kteří zesnuli" (1 Kor 15, 14 a 17 a 20).

A přestože je to největší svátek v katolické církvi, z dějin liturgie ke svému překvapení poznáváme, že v denních hodinách této "velikonoční neděle" se vůbec neslavila žádná mše svatá. Až teprve koncem 6. století byl vytvořen vlastní mešní formulář pro tuto nejvýznamnější neděli v roce a to takový, jaký v podstatě známe dodnes. Proč tomu tak bylo? Více než prvních 700 let existence Církve se křesťané scházeli ke slavení Zmrtvýchvstání Páně již večer na Bílou sobotu, aby chválili, velebili, klaněli se, oslavovali, prosili a hlavně vzdávali díky vzkříšenému Kristu za vykoupení lidí a jejich spásu. Noční slavení eucharistie tak trvalo až do časného rána. Proto tehdejší věřící, místo, aby šli v neděli na slavnostní bohoslužby, se z nich sice nevyspali, ale plni radosti právě rozcházeli. Teprve někdy po roce 750, kdy se vigilie zkrátila a končila už před půlnocí, se začali křesťané také znovu scházet k nedělní bohoslužbě. Později se původní obřady vigilie přesunuly dokonce už na bělosobotní ráno a proto někde neurčitou připomínkou vigilie byl obřad "Vzkříšení" na Bílou sobotu večer a pak hlavní oslava Zmrtvýchvstání Páně se přesunula na "velikonoční neděli", tedy Hod Boží velikonoční. Obnovené liturgické obřady Svatého týdne, které platí od roku 1956, se vrátily k původní noční vigilii, kterou začíná Slavnost Zmrtvýchvstání Páně. Ta má být zahájena až po západu Slunce a platí, že kdo se jí účastní, již nemusí jít v neděli na mši svatou a jestliže přes to se účastní obou bohoslužeb, může při obou přijmout Tělo Páně.

Pokud se týká termínu slavení Velikonoc, zejména ve 2. století panovaly mezi jednotlivými křesťanskými obcemi velké spory. Ty ukončil teprve Nicejský koncil v roce 325, kdy bylo závazně stanoveno, že Velikonoc se budou vždy slavit v neděli po 1. jarním úplňku Měsíce. Jsou tedy závislé na střídání měsíčních fází a astronomickém nástupu jara a proto jsou svátky pohyblivými. Významný německý matematik, astronom a fyzik **Carl Fridrich Gauss** (1777-1855), který vypracoval i zákony pravděpodobnosti a statistiky (Gaussova křivka rozdělení četnosti nebo Gaussova rovina komplexních čísel), přišel na to, že **datum Velikonoc** v kterémkoliv roce nazpět nebo do budoucna **je možno vypočítat**, aniž známe jarní fáze Měsíce v tom kterém roce.

Gaussův velikonoční vzorec

- v něm **N** je letopočet a **Y** je datum Hodu Božího velikonočního, které hledáme
 - dále jsou používány čtyři konstanty: **K1=24, K2=5, K3=22 a K4=9**
 - základem výpočtu je matematický úkon **dělení**, tedy se členy **dělnec, dělitel** a výsledkem je **podíl**. Podíl vyjde buď jako číslo celé, tedy beze zbytku (**zbytek** je 0), nebo jako číslo s více desetinnými místy, označenými jako zbytek. Zbytek za desetinnou čárkou je třeba převést na reálné číslo a to tím způsobem, že číslo v podílu před desetinnou čárkou vynásobíme dělitelem a tento součin odečteme od dělnce. Rozdíl, který vyjde, je pak **reálný zbytek**, se kterým se dále počítá. Tyto **zbytky jsou označeny písmeny a, b, c, d, e**
 Pro žáky 2. stupně základních škol, studenty středních nebo vysokých škol je výpočet podle Gaussova vzorce hračkou, ti dříve narození si na tom mohou zopakovat matematiku, konkrétně sečítání, odčítání, násobení a dělení. Opravdu nic víc! Praktické využití výpočtu může být jak pro účely církevní, tak i zcela světské. Můžeme si třeba pro plánování nějaké folklorní akce vypočítat, kdy bude v závislosti na datu Velikonoc konec masopustu (Popeleční středa) třeba za tři roky dopředu. Nebo např. maminka nám vypravovala, že prababička zemřela v roce 1952 právě na Květnou neděli, ale maminka si už nepamatovala datum, kdy to bylo. Na níže uvedeném příkladu si ukážeme, jak datum úmrtí prababičky vypočítat:

Gaussův vzorec výpočtu	Příklad výpočtu úmrtí prababičky v roce 1952
A/ $N : 19 = \text{podíl} + \text{zbytek } a$	A/ $1952 : 19 = 102,737$ $102 \times 19 = 1938$ $1952 - 1938 = 14$, to je zbytek a
B/ $N : 4 = \text{podíl} + \text{zbytek } b$	B/ $1952 : 4 = 488,00$ $488 \times 4 = 1952$ $1952 - 1952 = 0$, to je zbytek b
C/ $N : 7 = \text{podíl} + \text{zbytek } c$	C/ $1952 : 7 = 278,857$ $278 \times 7 = 1946$ $1952 - 1946 = 6$, to je zbytek c
D/ $K1 + (19 \times a) : 30 = \text{podíl} + \text{zbytek } d$	D/ $24 + (19 \times 14) : 30$ $24 + 266 = 290 : 30 = 9,666$ $9 \times 30 = 270$ $290 - 270 = 20$, to je zbytek d
E/ $K2 + (2 \times b) + (4 \times c) + (6 \times d) : 7 = \text{podíl} + \text{zbytek } e$	E/ $5 + (2 \times 0) + (4 \times 6) + (6 \times 20) : 7 =$ $5 + 0 + 24 + 120 : 7 =$ $149 : 7 = 21,285$ $21 \times 7 = 147$ $149 - 147 = 2$, to je zbytek e
F/ $Y = (K3 + d + e)$ pokud je výsledek menší než 31, datum připadá na březen; pokud je výsledek větší než 31, pokračujeme ve výpočtu.	F/ $Y = (22 + 20 + 2) = 44$ (to je větší než 31, tedy výpočet pokračuje dál)
G/ $Y = (d + e - K4)$ dubna	G/ $Y = (20 + 2 - 9) = 13$. dubna

Protože Hod Boží velikonoční byl v roce 1952 13. dubna, Květná neděle, kdy prababička zemřela, byla o týden dříve, tedy 6. dubna. V roce 2010 bude Hod Boží velikonoční 4. dubna. Prosím, přesvědčte se o tom vlastním výpočtem.

zpracoval K.B.